

довгостроковій перспективі. По-друге, важливо оцінити різні варіанти з точки зору максимізації прибутку.

Таким чином, розробка і впровадження ефективної товарної політики є невід’ємною частиною стратегії управління торговим асортиментом, що забезпечує стабільний розвиток підприємства та його конкурентоспроможність на ринку.

Список використаних джерел:

1. Телишевська Л.І. Першочергові умови активізації інноваційної діяльності як основи товарної політики сучасних підприємств. *Економіка промисловості*. 2022. № 2-3. С. 188–192.
2. Гвініашвілі Т.З., Гринько Т.В. Механізм функціонування суб’єктів підприємництва в контексті економічної безпеки країни. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. Вип. 3(15). С. 58–64.
3. Гринько Т. В. Інноваційний розвиток України: тенденції та проблеми. *Технологічний аудит та резерви виробництва*. 2013. № 1/3 (9). С. 17–21.

Репіч М. О., канд. екон. наук Олійник Т. І.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ЗНИЖЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА: УКРАЇНСЬКИЙ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД

У сучасних умовах господарювання, що характеризуються загостренням конкурентної боротьби, економічною нестабільністю та підвищенням вимог споживачів до якості продукції, проблема зниження виробничих витрат набуває особливої актуальності для українських підприємств. Ефективне управління витратами стає ключовим фактором забезпечення конкурентоспроможності суб’єктів господарювання як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Як зазначає І.Г. Кадирус, «конкурентоспроможність підприємства безпосередньо залежить від його здатності виробляти й реалізовувати продукцію з мінімальними витратами, що дозволяє встановлювати конкурентоспроможні ціни» [5, с. 24]. Аналіз світового досвіду свідчить про наявність широкого спектру інноваційних методів зниження виробничих витрат, які успішно застосовуються компаніями-лідерами різних галузей. Одним із найпоширеніших підходів є впровадження концепції ощадливого виробництва (Lean Manufacturing), що передбачає

системне усунення всіх видів втрат у виробничому процесі. Цей підхід, розроблений компанією Toyota, дозволяє значно зменшити собівартість продукції за рахунок оптимізації виробничих процесів, скорочення часу виробничого циклу, мінімізації запасів та усунення неефективних операцій. Важливим напрямом зниження виробничих витрат є впровадження енергоефективних технологій та обладнання. За даними досліджень, енергетична складова у структурі собівартості продукції українських промислових підприємств може сягати 30–40%, що значно перевищує аналогічні показники у розвинених країнах [3, с. 26]. Тому інвестиції в енергозберігаючі технології можуть забезпечити суттєве зниження виробничих витрат у довгостроковій перспективі.

Іншим перспективним напрямом є автоматизація та роботизація виробничих процесів. Як зазначає Т.І. Шутько, «автоматизація виробництва дозволяє не лише підвищити продуктивність праці, але й зменшити кількість браку, оптимізувати використання сировини та матеріалів, що безпосередньо впливає на зниження собівартості продукції» [3, с. 27]. Провідні світові компанії активно інвестують у розробку та впровадження роботизованих комплексів, що забезпечує їм значні конкурентні переваги за рахунок зниження трудомісткості виробництва та підвищення якості продукції.

Використання технологій адитивного виробництва (3D-друку) також відкриває нові можливості для оптимізації виробничих витрат. Ця технологія дозволяє значно скоротити витрати на виготовлення прототипів, а в окремих випадках і серійних виробів, зменшити кількість відходів, спростити логістичні процеси та знизити потребу в складських приміщеннях.

Впровадження сучасних інформаційних систем управління виробництвом (MES, ERP) забезпечує оптимізацію всіх бізнес-процесів підприємства, підвищення ефективності використання ресурсів та зниження непродуктивних витрат. Як зазначають А.О. Касич та Ж.В. Харькова, «інтеграція інформаційних систем у виробничі процеси дозволяє підприємству отримувати актуальну інформацію про стан виробництва в режимі реального часу, що сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень та запобіганню непередбачуваних витрат» [2, с. 81].

Український досвід впровадження інноваційних методів зниження виробничих витрат має свою специфіку, зумовлену особливостями економічного розвитку

країни, наявністю значної кількості застарілих виробничих потужностей та обмеженістю фінансових ресурсів більшості підприємств. Проте, незважаючи на ці обмеження, окремі українські компанії демонструють успішні приклади оптимізації виробничих витрат за рахунок впровадження інноваційних підходів.

Так, деякі підприємства металургійної галузі України активно впроваджують енергозберігаючі технології, зокрема, технологію пиловугільного вдування у доменні печі, що дозволяє значно зменшити споживання природного газу та коксу. Вітчизняні підприємства машинобудівної галузі поступово модернізують виробничі потужності, впроваджуючи сучасне обладнання з числовим програмним керуванням, що забезпечує підвищення продуктивності праці та зниження матеріаломісткості продукції [1, с. 96].

Підсумовуючи, слід зазначити, що інноваційні методи зниження виробничих витрат відіграють ключову роль у забезпеченні конкурентоспроможності сучасних підприємств в умовах глобалізації економіки. Аналіз українського та світового досвіду свідчить про наявність широкого спектру таких методів, які можуть бути адаптовані до специфіки конкретних підприємств. Проте їх ефективне впровадження потребує системного підходу, відповідного ресурсного забезпечення та готовності персоналу до змін.

Список використаних джерел:

1. Кадирус І.Г. Конкурентоспроможність підприємства та фактори, що на неї впливають. *Ефективна економіка*. 2014. № 5.
2. Касич А.О., Харькова Ж.В. Управління конкурентними перевагами підприємства. *Збірник наукових праць Тернопільський національний економічний університет*. 2016. № 2. С. 79–85.
3. Колесник В.М., Савченко Т.В. Фактори впливу на витрати промислових підприємств. *Наукові праці МАУП*. 2015. № 47. С. 93–98.
4. Пелагей О.Р. Класифікація факторів впливу на витрати підприємства. *Управління розвитком*. 2018. № 21. С. 45–49.
5. Шутько Т.І. Формування витрат підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 22. С. 25–28.
6. Pavlov, R., Hrynko, T., Pavlova, T., Levkovych, O. and Pawliszczy, D. Influence of monetary information signals of the USA on the Ukrainian stock market. *Investment Management and Financial Innovations*. 2020. No. 17 (4), P. 327–340. [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.17\(4\).2020.28](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.17(4).2020.28).
7. Гринько Т. В., Андросова І. О. Підходи до впровадження стратегічного планування на торговельних підприємствах. *Проблеми економіки*. 2020. № 4 (46). С. 146–154. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2020-4_0-pages-146_154.pdf. (дата звернення: 15.03.2025).